

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ**

**Національний аграрний університет Вірменії
Опольський політехнічний університет (Польща)
Інститут Європейської освіти (Болгарія, Софія)**

CARAH Experimentation farm Potato Warning System Department (Belgium)

Устимівська дослідна станція рослинництва Інституту рослинництва імені В.Я.Юрєва НААН України

Харківський національний аграрний університет імені В.В. Докучаєва

Уманський національний університет садівництва

**Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція
імені М.І. Вавилова ІС і АПВ НААН**

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка

Українська медична стоматологічна академія

Приватне підприємство «Агроекологія»

*Кафедра захист рослин
Кафедра екології, збалансованого
природокористування та захисту довкілля*

**Міжнародна науково-практична конференція
«Захист і карантин рослин: історія та сьогодення»
(присвячена 110-річниці створення відділу
захисту рослин Полтавської дослідної
станції імені М.І.Вавилова)**

24-25 листопада 2020 р.

Передерій Б.М., Поспелова Г.Д., Нечипоренко Н.І.	ВПЛИВ ПОШКОДЖЕННЯ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ КЛОПОМ ШКІДЛИВОЮ ЧЕРЕПАШКОЮ НА ПОСІВНІ ЯКОСТІ НАСІННЯ	51
Піщаленко М.А., Зігаленко О.І.	СТРАТЕГІЧНИЙ ПРОГНОЗ ПОПУЛЯЦІЇ ТУРУНІВ В АГРОЦЕНОЗАХ ПШЕНИЦІ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	54
Піщаленко М.А., Ріг В. В.	АНАЛІЗ БАГАТОРІЧНОЇ ДИНАМІКИ ЧИСЕЛЬНОСТІ ПОПУЛЯЦІЙ РЯДУ DIPTERA ТА ПРОГНОЗ ЇХ ПОЯВИ В АГРОЦЕНОЗАХ З ПШЕНИЦЕЮ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	56
Піщаленко М.А., Сліпко О.В.	ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ ТА ПРОГНОЗ ПОЯВИ ЛУЧНОГО МЕТЕЛИКА (<i>MARGARITIA STICTICALIS</i> L.) В АГРОЦЕНОЗАХ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	59
Писаренко В.Н., Пономаренко С.В., Гаспарян Г.А.	ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ СТРУКТУРА ЖУЖЕЛИЦ (<i>COLEOPTERA, CARABIDAE</i>) ПШЕНИЧНЫХ ЦЕНОЗОВ ПРИ ОРГАНИЧЕСКОМ ЗЕМЛЕДЕЛИИ	62
Тихомиров В.А., Ткач С.В., Нечипоренко Н.І., Коваленко Н.П.	АНАЛІЗ НАСІННЄВОЇ ІНФЕКЦІЇ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО	65
Тур В.Ю., Поспелова Г.Д., Нечипоренко Н.І.	ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КОРЕНЕВИХ ГНИЛЕЙ ВИКИ ЯРОЇ	67
Фуга М.А., Нечипоренко Н.І.	ФІТОПАТОЛОГІЧНА ОЦІНКА ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ	70
РОЗДІЛ 3. ІНТЕГРОВАНІЙ ЗАХИСТ І КАРАНТИН РОСЛИН		73
Туренко В.П., Синявін А.В.	СОРТОВА СТІЙКІСТЬ СУНИЦІ САДОВОЇ ДО БЛІОЇ ПЛЯМИСТОСТІ В УМОВАХ СХІДНОЇ ЧАСТИНИ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	73
Антонець О. А., Грінченко П.В.	УРОЖАЙНІСТЬ КУКУРУДЗИ У ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ГЕРБІЦИДНОГО ЕФЕКТУ	75
Батова О.М.	РОЛЬ ФУНГЦИДІВ В ОБМЕЖЕННІ ПОШИРЕНОСТІ І РОЗВИТКУ СЕПТОРІОЗУ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	79
Вовканич М.В., Поспелова Г.Д., Нечипоренко Н.І.	ВПЛИВ СПОСОБІВ ВИРОЩУВАННЯ ТОМАТІВ НА УРАЖЕННЯ ФІТОФТОРОЗОМ	82
Гангур В. В., Гангур М. В., Руденко В. В.,	ВПЛИВ СПОСОБІВ ТА ГЛИБИНИ ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ НА ФОРМУВАННЯ ЗАБУР'ЯНЕНОСТІ ПОСІВІВ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО	84
Леонтьюк І.Б., Ковтунюк З.І.	ЕКОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЗАСТОСУВАННЯ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ НА КАПУСТІ КОЛЬРАБІ	86
Ляшенко В. В.	СИСТЕМИ ДОГЛЯДУ ЗА ПОСІВАМИ КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО	90
Бараболя О.В., Мироненко С.С.	ВПЛИВ ДОБРІВ НА ВРОЖАЙНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ЯРОЇ	92
Писаренко В.М., Коровніченко С.Г.	ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ НА ВРОЖАЙНІСТЬ ЗЕРНА СОЇ	94

Актуальные вопросы теории и практики защиты сельскохозяйственных растений от вредителей и болезней. М. 1982. С. 78-79.

2. Колесников Л.О., Писаренко В.Н., Николаева С.А. Жужелицы (*Coleoptera, Carabidae*) в условиях биологического земледелия. Материалы XIV съезда русского энтомологического общества. Санкт-Петербург, 2012. С. 198.
3. Колесников Л.О. Эколого-зоогеографические особенности жужелиц (*Coleoptera, Carabidae*) агроценозов и естественных биотопов Полтавщины. Вісник Полтавської державної аграрної академії. 2008. №1. С.15-20.
4. Петрусенко А.А. Эколого-зоогеографический анализ жужелиц (*Coleoptera, Carabidae*) Лесостепной и Степной зон Украины : автореф. дис. канд. биол. наук. К. 1971. 25 с.

АНАЛІЗ НАСІННЄВОЇ ІНФЕКЦІЇ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО

Тихомиров В.А., Ткач С.В., Нечипоренко Н.І., Коваленко Н.П.
Полтавська державна аграрна академія

Ячмінь є важливою продовольчою, кормовою і технічною сільськогосподарською культурою. Вирішення проблеми захисту посівів цього злаку від хвороб і шкідників забезпечує підвищення урожайності і якості зерна, і вважається одним із пріоритетних напрямів діяльності аграрної науки [1].

Насіння – це головне джерело розповсюдження хвороб ячменю. Відомо, що від насіння залежить майбутній урожай і до таких складових якості зерна як вологість, забрудненість, схожість входить показник наявності хвороботворної інфекції. Більше 30 % збудників хвороб передається з насінням. Одним з головних факторів, що впливають на показники якості продукції аграрної сфери є зараженість мікроорганізмами [1, 2].

Саме тому, значна увага при вирощуванні сільськогосподарських культур приділяється якості насінневого матеріалу, яка регламентується чинним державним стандартом України ДСТУ 2240-93 «Насіння сільськогосподарських культур. Сортові і посівні якості». Вимоги до основних важливих за господарськими показниками ознак насіння диференційовано за етапами насінництва. До таких ознак відносять і ураженість збудниками хвороб [2, 3, 5].

Метою наших досліджень став аналіз посівного матеріалу ячменю ярого. Методом вологої камери ми визначали енергію проростання (на четвертий день), лабораторну схожість та інфікованість насіння патогенними мікроорганізмами (на восьмий день) [4, 5].

Варто відмітити досить високу якісь проаналізованого матеріалу. Так, енергія проростання насіння сортів Здобуток, Еней, Командор та Вакула коливалась у межах від 82,0 % до 89,0 %, тоді як для сорту Водограй не перевищував 79,0 %. Лабораторна схожість всіх проаналізованих сортів ячменю ярого була вище 85,0 %

Варто звернути увагу на те, що не зважаючи на сорт насіння ячменю ярого було контаміновано патогенними мікроорганізмами переважно грибної етіології. Рівень інфікованості був досить високим (рис 1.)

1. Показники якості ячменю ярого урожаю 2019 року

Назва сорта	Енергія проростання насіння, %	Лабораторна схожість насіння, %
Еней	85,0	89,5
Водограй	79,0	85,5
Здобуток	82,0	88,0
Вакула	89,0	92,0
Командор	83,5	89,0

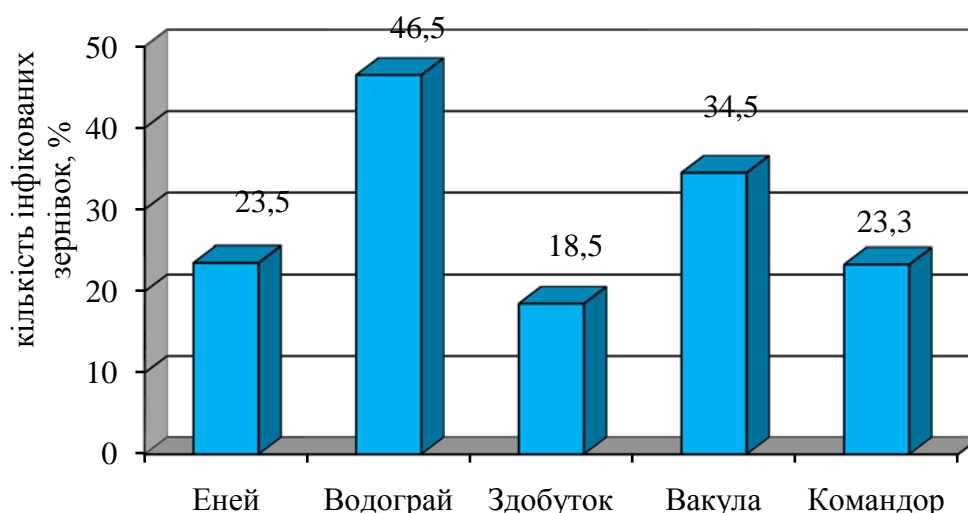

Рис. 1. Інфікованість насіння ячменю ярого досліджуваних сортів

Найбільший рівень зараження був зареєстрований у насіння сорту Водограй – 46,5 %, а мінімальний 18,5 % у сорту ячменю ярого Здобуток, що узгоджується з рівнем лабораторної схожості. Чим вище рівень контамінації тим нижче лабораторна схожість насіння. В цілому рівень інфікованості проаналізованих партій насіння ячменю ярого сортів Еней, Вакула і Командор варіював в межах від 23,3 % до 34,5 %.

Аналіз видового складу видалених з насіння патогенних мікроорганізмів дозволив розподілити їх на дві групи: первинна і вторинна інфекція. До представників вторинної інфекції були віднесені плісняві гриби родів: *Mucor* та *Penicillium*. Частка їх трапляння була досить низькою – 8,3 %-15,5 % .Тоді як первинна, або польова інфекція перевищувала 30,0 % для сорту Водограй. Привертає увагу, що домінуючими виявились гриби роду *Alternaria* – 8,5 %-27,0 %. Рівень контамінації грибами роду *Fusarium* не перевищував 2,0 %-3,0 % залежно від сорту. Крім того, зустрічались гриби родів *Bipolaris* та *Cladosporium*, але рівень інфікованості ними був у межах 0,5 %-0,8 %.

Найбільшу небезпеку для проростаючого насіння і розвитку проростка становлять гриби родів *Fusarium* та *Bipolaris*, які викликають кореневі гнилі ячменю ярого.

Отже, підсумовуючи отримані дані можна зробити висновок про необхідність знезараження насіння перед сівбою, що не тільки знищить насінневу інфекцію, але й захистить проросток в період розвитку в ґрунті від ґрунтової інфекції.

Бібліографія

1. Сабадин В. Я., Івко Ю. О. Інфекція насіння ячменю ярого. *Вісник степу: наук. зб. Кіровоград*, 2015. Вип. 12. С. 128-130.
2. Ковалишин А. Б. Хвороби зерна та його якість. *Карантин і захист рослин*. 2011. № 10. С. 1-2.
3. Петренко В. П., Черняєва І. М., Маркова Т. Ю. та ін. Насіннева інфекція польових культур. Харків: Магда ЛТД, 2004. 54 с.
4. ДСТУ 2240-93. Насіння сільськогосподарських культур. Сортові та посівні якості. Київ: Держстандарт України, 1994. 26 с.
5. Кирик М., Піковський М. Хвороби озимого ячменю, що можуть поширюватися з насінням, та методи їхньої діагностики. *Пропозиція*. 2013. №9. С. 82-87.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КОРЕНЕВИХ ГНИЛЕЙ ВИКИ ЯРОЇ

Тур В.Ю., Поспєлова Г.Д., Нечипоренко Н.І.
Полтавський державний аграрний університет

Вика яра – цінна бобова культура. Вона відіграє важливу роль в зміцненні кормової бази тваринництва та підвищенні якості кормів. До основних господарсько-цінних властивостей цієї культури необхідно віднести: добру врожайність, високу кормову якість зеленої маси та соломи; можливість різностороннього використання; позитивний вплив вики на послідувачі культури сівозміни [1].

Отримання стабільних урожаїв кормових культур лімітується рядом факторів, одним із яких є хвороби, які значно знижують кормову, насінневу продуктивність та якість кормів. За роки досліджень на кормових культурах сформувався патогенний комплекс мікроорганізмів, який складається з грибних, вірусних та бактеріальних хвороб. Інтенсивність розвитку і поширення хвороб залежить від гідротермічних умов року, фенотипічної та польової стійкості сортозразків, агротехнічних та технологічних прийомів вирощування кормових культур [2].

Однією з найбільш небезпечних хвороб вики ярої є фузаріоз, який проявляється в усіх районах України де вирощують бобові культури. Залежно від виду збудника і умов середовища хвороба може проявлятися у вигляді кореневої гнилі, трахеомікозного в'янення, ураження насіння та проростків.